

Управління культури Полтавської
обласної державної адміністрації

Обласна бібліотека для
юнацтва ім. Олеся Гончара

**Огляд діяльності
публічних бібліотек області по
бібліотечно-інформаційному
обслуговуванню юнацтва
в 2015 році**

78.34
037

Укладач: *Варвара Василівна Потуремець*

Огляд діяльності публічних бібліотек області по бібліотечно-інформаційному обслуговуванню юнацтва / обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесь Гончара; авт.-уклад. В. В. Потуремець. – Полтава, 2015. – 17 с.

У виданні аналізується діяльність бібліотек області по бібліотечно-інформаційному обслуговуванню юнацтва в 2015 році.

В 2015 році в області функціонували 1 відділ, 9 юнацьких абонементів, 16 кафедр, 688 груп. Районними та міськими ЦБС області було обслужено 93,2 тис. користувачів юнацького віку.

Протягом 2015 року відмічався постійний творчий пошук працівниками бібліотек області у наданні якісних послуг молодим користувачам. Адже щоб вижити і розвиватися далі, бібліотечним закладам потрібно весь час заявляти про себе, удосконалювати свою роботу, враховуючи сучасні умови та зміни у сучасній структурі суспільства. Зараз бібліотеки докладають значних зусиль, щоб інформувати користувачів про ресурси, програми і послуги своєї бібліотеки.

Пріоритетним напрямком роботи бібліотек області в 2015 році було і залишається **патріотичне виховання молоді**. Організуючи роботу в цьому напрямку, бібліотеки керувалися Указом Президента України від 12 червня 2015 року №334 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді». На виконання цього указу, для активізації роботи бібліотек по національно-патріотичному вихованню молоді, вихованню патріотичних поглядів та переконань, любові до Батьківщини, обласною бібліотекою для юнацтва ім. Олеся Гончара був проведений конкурс на кращу творчу роботу серед користувачів бібліотек області **«Україна починається з мене»**. На конкурс було представлено 44 роботи молодих користувачів з 25 бібліотек області. Переможцями стали:

У номінації «Поезія»:

I місце

Боженко Ольга

(Великобагачанська ЦРБ)

II місце

Закотенко Євгеній

(Луговиківська СБФ Чорнухинської ЦБС)

III місце

Прокопенко Марина

(Недогарківська СБФ Кременчуцької районної ЦБС)

У номінації «Проза»:

I місце

Кльокта Роман

(Малобудищанська СБФ Кременчуцької районної ЦБС)

II місце

Буць Світлана

(Лохвицька ЦРБ ім. Г.Сковороди)

III місце

Лагута Діана

(Гадяцька ЦРБ ім. Лесі Українки)

Наявні форми роботи бібліотек сприяли вихованню у молоді почуття патріотизму, любові до України, формували бажання відстоювати її незалежність і соборність. Назавжди кривавими сторінками в новітню історію України вписані події 2013-2014 років – Майдан, Революція Гідності, Герої Небесної Сотні, війна на сході України.

В рамках обласного місячника вшанування пам'яті героїв Революції Гідності і захисників України «Душу й тіло ми положим за нашу свободу» в бібліотеках області було проведено цикл масових заходів: виставки-реквієми, виставки-панорами, патріотичні уроки, акції, вечори пошани, уроки патріотичного виховання. Так в Зіньківській ЦРБ були проведені урок мужності «Лиш воля й честь. Бо це моя земля!» (Пам'яті Небесної Сотні) та вечір гідності «За твою свободу станем як один». В Лубенській ЦРБ відбулася зустріч з талановитим лубенським поетом М. Г. Лисичем, який презентував свою нову книгу «На барикадах гідності» та пройшла година пам'яті «Небесна сотня, то в серцях вогонь».

Бібліотечні працівники Кременчуцької міської ЦБС для дорослих збирали речі і харчі для передачі воїнам АТО в зону ведення бойових дій, підтримали ініціативу в'язання теплих речей – шкарпеток, шапок та рукавичок.

Миргородська ЦРБ долучилася до Всеукраїнської акції «Бібліотека українського воїна» та запросила до участі в ній всі бібліотеки Миргородщини, громадські об'єднання, волонтерські організації, видавців і всіх небайдужих громадян, справжніх патріотів своєї Батьківщини. У ході проведення акції було зібрано та передано до бібліотек військових частин ЗСУ 171 примірник кращих зразків вітчизняної та світової художньої літератури в перекладі українською мовою, науково-популярні видання з історії української держави, її культури, збройних сил. Бібліотеками цієї ж ЦБС була проведена велика пошукова робота, в ході якої була зібрана інформація про наших земляків, безпосередньо учасників цих подій. Вона зібрана і систематизована у тематичних теках «За Україну, за її волю», «Герої не вмирають» та інші. З метою увічнення пам'яті миргородчан, які віддали своє життя за територіальну цілісність і незалежність України у СБФ оформлені стенди «Вони загинули за Україну», «Герої не вмирають». До акції «Подаруй українську книгу воїну АТО» долучилась Семенівська ЦРБ. Було зібрано і передано воїнам на схід 134 книги.

Низку зустрічей з учасниками подій на Майдані, волонтерами, учасниками АТО провели бібліотеки Полтавської міської ЦБС. Один з таких заходів – обговорення «за круглим столом» «Українці в Україні: не бути байдужими» пройшов в бібліотеці-філіалі №4. В заході взяли участь старшокласники, учасник АТО Т. Синяговський, волонтер, координатор «Полтавського Батальйону Небайдужих» Н. Святцева.

14 жовтня в день святої Покрови Пресвятої Богородиці в День Українського козацтва в Україні відзначається День захисника України. Ця дата символізує нерозривний зв'язок поколінь захисників Вітчизни. Значну роботу в цьому напрямку провели бібліотеки Чутівської ЦБС. Це різноманітні турніри, конкурси на теми: «Козацькому роду нема переводу», «Доки буде Україна – доти й будуть козаки», «Україна – край козацький», «Запорізька Січ – оберіг волі українського народу». А у Нижньоланнівській СБФ Карлівської ЦБС проведено свято «Козацькому роду нема переводу», на який були запрошені земляки - учасники бойових дій в зоні АТО. Хвилиною мовчання вшанували присутні пам'ять мільйонів українців, що полягли протягом віків за незалежність свого народу, бібліотекарем було зроблено історичний екскурс у добу козащини та проведена вікторина. Складовою частиною свята стали різноманітні конкурси, одним з яких був конкурс козацької пісні.

Сприяли патріотичному вихованню молоді і заходи до **Дня Перемоги**.

Бібліотекою-філіалом №8 Кременчуцької міської ЦБС для дорослих був проведений конкурс знавців історії «І покоління «Google» пам'ятає». Учні

відповідали на питання про Героїв Другої світової війни, про міста-герої, які мужньо тримали оборону впродовж багатьох місяців. Позналилися з книгами письменників, що відважно боролись на передовій, а потім втілили свої спогади у художніх творах. До Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни у цій бібліотеці була оформлена виставка-інсталяція «Війною палала рідна земля».

Традицією в місті Кременчук став «Читаючий тролейбус» маршруту №5. 2015 рік – рік 70-ї річниці Перемоги над нацизмом. А тому працівники бібліотечних закладів міської ЦБС цього річній «Читаючий тролейбус» присвятили саме цій даті. В першу чергу увага була звернена на оформлення його салону. Він був прикрашений копіями фотографій тих часів, листівок, карт воєнних дій та газетних статей 1944 р. Маками – символами скорботної пам'яті і єднання поколінь були прикрашені всі вікна тролейбуса, а також військова форма бібліотекарів. В салоні з гучномовця лунали пісні про війну минулих років. А бібліотекарі, одягнуті у військову форму пропонували пасажиром взяти книгу у подарунок, прочитати та передати її іншому. Адже саме в цьому і полягає суть букросингу.

Непростий шлях, яким Україна прямує до **Європи**. Історія та культура європейських держав, європейські цінності висвітлювалися у проведених в бібліотеках Зіньківської ЦБС бесідах-діалогах, мандрівках, літературних круїзах на теми «Європа на твоїй долоні», «Казкова подорож країнами Європи», «Європа – народів сім'я, а в центрі Європи – Вкраїна моя», «Навчання в Європі: можливості для української молоді».

Вже традиційно бібліотечні заклади області 21 лютого відзначають **Міжнародний день рідної мови**. Не випадково для поневолення українського народу завжди використовується мовне питання. Тому важливо, особливо на сучасному етапі, відстоювати унікальність рідної мови, плекати і берегти її. В книгозбірнях були влаштовані книжкові виставки-консультації, виставки-діалоги на теми «Рідна мова, будь не тільки святом, а й насущним хлібом на землі», «Рідна мова – наш скарб», «Квітне вічним і чарівним цвітом мова українська понад світом», «У ріднім слові цілий світ», «І там, де звучить рідна мова, живе український народ» та інші. Велике задоволення приніс старшокласникам - користувачам Артемівської СБФ Чутівської ЦБС мовний круїз «Душа народу бринить у слові». Присутні на заході згадували митців українського слова, які внесли неоціненний вклад у розвиток української літературної мови. В бібліотеках Полтавської міської ЦБС експонувалися книжково-ілюстративні виставки «Рідна мова моя, поетична й пісенна», «Вивчайте, любіть свою мову, як світлу Вітчизну любіть!», «Кращої, ніж рідна, мови не буває» та інші.

Багато різноманітних заходів бібліотеками області проведено по **правовому вихованню молоді**. Левова частка масової роботи в цьому напрямку зосереджується к клубам за інтересами.

Не один рік формує правову культуру молодих зінківчан клуб «Феміда», що діє при ЦРБ. Члени клубу щороку розширюють свої знання у правовій сфері, завдяки традиційним та інноваційним формам роботи під час засідань клубу. Цього року юнакам і дівчатам найбільше запам'яталися квест «Право у нашому житті», тренінг «Право молоді на охорону здоров'я. Що ти знаєш про це?», вечір-діалог «Жити за законами держави» та інші. Під час квесту члени клубу пройшли маршрутом із шести контрольних пунктів за такими завданнями: «Розгадай кросворд», «Склади із букв слова правового характеру», «Розбір ситуацій», «Обери необхідне» (на знання державних символів України), «Літературний базар» (знання книг з правознавства), та «Подорож до країни Закону» (для капітанів команд). А в Карлівській ЦРБ діє клуб «Діалог», засіданнями якого стали онлайн-вікторина «Знання законів – знання прав», прес-конференція «Здоров'я нації – багатство країни», виїзне засідання «Знаючи права – не забувай про відповідальність», в яких взяли участь працівники районного управління юстиції. Активно працює юнацький клуб за інтересами «Підліток і закон» в Семенівській ЦРБ.

В Глинській СБФ Зінківської ЦБС для старшокласників був проведений урок громадянства «Юнакам і дівчатам – великі права». Бібліотекар розповіла про історію державності, а присутні взяли участь в обговоренні юридичних ситуацій та конкурсі « Я –громадянин», активно відповідали на питання бліц-розминки «Моя країна – Україна!», читали вірші про Батьківщину. А бібліотеками Семенівської ЦБС були проведені правовий ринг «Закон. Мораль. Совість», правова мозаїка «Все в цьому світі залежить від нас», диспут «Молодь і протиправна поведінка», конкурс «Ти і твої права».

Користувачів юнацького віку Середняківської СБФ Семенівської ЦБС зацікавив правовий лабіринт «Ніщо ми так погано не знаємо, як те, що має знати кожен – Закон». Юнаки і дівчата здійснили уявну подорож у країну Права, поглибили свої знання з історії Конституції та історії України, взяли участь в «Інтелектуальному штурмі», правовій вікторині, грі «Мої права –твої права».

В Полтавській ЦМБ та бібліотеці-філіалі №2 продовжували працювати консультативні пункти з надання безкоштовної правової допомоги населенню. Прийом вели спеціалісти Полтавського міського управління юстиції, викладачі та студенти правознавчих відділень ВНЗ.

Актуальним перед бібліотечними закладами питанням суспільства є розповсюдження серед молоді наркоманії. Оржицька ЦРБ разом з учнівською молоддю в партнерстві з районним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді провела флешмоб «Ми – за здоровий спосіб життя» . Лазірківською СБФ цієї ж ЦБС проведений день інформації «Молодь та СНІД: серйозний погляд», який включав консультацію лікаря-венеролога, показ документального фільму «Життя на повну силу», коментовану виставку-рекомендацію «Шість

міфів про СНІД». Для зміцнення моральності та утвердження здорового способу життя в ЦРБ, сільських бібліотеках були організовані виставки-повідомлення, виставки-застереження, виставки-обговорення, виставки-вікторини на теми: «Вибирай сам – бути здоровим чи ні», «Не загуби своє майбутнє», «Тютюн вбиває – не дай себе одурити» та інші. Перехожих м. Гадяча привернула увагу бібліоакція Гадяцької ЦРБ «Будь сильніше наркотиків». Працівники бібліотеки вийшли на вулиці міста з бесідами про шкідливість наркотиків та популяризацію послуг бібліотеки.

Серед глобальних проблем людства наразі є екологічна. Бібліотеки напрацювали певний досвід в питанні **екологічної просвіти молоді**. Так, в бібліотеках Карлівського району були організовані виставка-застереження «Земля, як мати в нас одна», виставка-експозиція «Зелена куля на долоні», виставка-колаж «Аптека рідного краю», стіл корисних порад «Домашня економіка на захисті довкілля», проведені брейн-ринг «У царстві фауни і флори», аукціон екознань «Від природних джерел», екологічні бесіди.

На базі Миргородської ЦРБ з 2006р. функціонує юнацьке об'єднання за інтересами «Природолюб-краєзнавець». Інтерактивні форми популяризації книги допомагають молоді вивчати природу рідного краю, сприяють вихованню бережливого ставлення до неї і власного здоров'я. У 2015 році відбулося 7 засідань клубу, а саме: дискусія «XXII століття для людства може не бути», інтелектуальна гра «Вода, вода – навкруги вода», екологічний моніторинг «Конфлікт чи гармонія: друзі чи вороги?», вечір запитань та відповідей «Екологія нашого міста», літературно-музична година «Квіткова симфонія весни» та інші.

В бібліотеках Полтавської міської ЦБС фонди літератури екологічної тематики розкривались за допомогою виставки-диспуту «Чи могло Чорнобиля не бути?», книжкових виставок «Чорнобиль всім нагадує про лихо», «Земля – красива голуба планета», «Чорнобиль в серці України, а тінь його по всій землі», «Ти і світ навколо». Юнаки і дівчата міста взяли участь в заходах екологічного спрямування: годині спогаді «Чорнобиль не має минулого», уроці довкілля «Будь природі другом», інтернет-круїзі «Заповідними місцями України».

Важливим напрямом діяльності бібліотек області залишається **профорієнтаційна робота серед старшокласників**. Бібліотечні працівники намагаються допомогти учням зробити правильний вибір, зорієнтуватися у тих професіях, які потрібні суспільству. Бібліотеки в цьому напрямку успішно співпрацюють з районними та міськими центрами зайнятості населення, центрами сім'ї, дітей, та молоді, психологічними службами та навчальними закладами. В бібліотеках були оформлені виставки «Обираючи професію, не помились», «Запрошують навчальні заклади Полтавщини», проведені заходи на теми: «Здібності людини та вибір професії», «Як обирати професію?».

Змістовна робота проводилась в цьому напрямку книгозбірнями Зіньківської ЦБС. Так Новоселівською СБФ була організована виставка-порада «Алгоритм твого вибору», дискусія з юнацтвом «А моя майбутня професія краща: однолітки радять». Користувачі – студенти ВУЗів, поділились перевагами своїх обраних професій. Ярмарок професій для старшокласників «Ремесло – не коромисло, за плечима не носить», он-лайн подорож для юнацтва «Нові професії на ринку праці», проведені Опішнянською селищною бібліотекою-філіалом.

Великий комплекс заходів бібліотеками проводився по народознавству. Зв'язок з минулим українського народу, повага до мудрості наших предків звучали на народознавчій годині «Від Різдва до Водохреща», фольклорних посиденьках «Міфи і легенди Полтавщини», передвеликодніх посиденьках «Великодні таємниці», майстер-класі «Полтавська писанка: історія, легенди, символіка», святі вишиванки «На Варвари – узорі розквітали», народознавчому святі «Пасха Христова – дар нового життя», які були проведені бібліотеками Полтавської міської ЦБС.

Оригінальні народознавчі заходи організовують в Халтуринській сільській бібліотеці Карлівської ЦБС. Уже другий рік підлітки збираються в бібліотеці на веселе і яскраве свято гарбуза. Головний на святі Дядько Гарбуз, інстальований з плодів овочу і одягнений в український одяг. Бібліотека прикрашається виробами з гарбуза, а на столі наїдки з цього дару городу. Тут і каші, і маринади, і варення. На святі також прозвучали вірші, скоромовки, пісні, присвячені гарбузові.

На сучасному етапі відбувається еволюція соціальної ролі бібліотек: до традиційних завдань просвітницького характеру, збереження і примноження культурного надбання, додалися функції інформаційних центрів, що забезпечують доступ до національних і світових інформаційних мереж та баз даних. В бібліотеках розширюються послуги Інтернет-центрів. Вони створюють власні відео презентації, які використовуються під час проведення заходів, додаючи їм інформаційного наповнення.

Регулярний характер має **робота з тимчасово переміщеними особами**. Так, в Лубенській ЦРБ продовжує активно працювати Молодіжний дебатний центр, який був відкритий за сприяння Полтавської обласної молодіжної громадської організації (ПОМГО) «Твій світ». У партнерстві з організацією був створений кризовий центр для реалізації програми відновлення життя, адаптації та інтеграції дітей тимчасово переміщених осіб за фінансової підтримки Канадського Фонду Місцевих Ініціатив. Був організований волонтерський рух на підтримку дітей та підлітків з числа внутрішньо переміщених осіб серед студентів та просто небайдужої молоді Лубенщини. У рамках проекту пройшов семінар-тренінг з надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, які перебували у зоні збройного конфлікту та

ознайомлення з формами і методами роботи по їх адаптації до нового місця проживання.

2015 рік на Полтавщині в зв'язку з 80-річним ювілеєм був оголошений **роком Василя Симоненка**. Впродовж усього року книгозбірні Кременчуцької міської ЦБС для дорослих провели заходи, присвячені пам'яті поета: вечори літературного портрету «Незгасна зоря Василя Симоненка», «Поет, народжений з любові», літературні вечори «А я іду крізь біль – в життя», «Світе мій, покритий темним лаком, я для тебе душу розірву», на сайті ЦМБ ім. М.Горького була розміщена виставка-краудсорсінг «Україно, доки жити буду – доки відкриватиму тебе», літературна газета-стенд «Його душа болить словами». А у бібліотеках Новосанжарської ЦБС рік В. Симоненка розпочався поетичними читаннями «Я для тебе горів, український народ». У районній бібліотеці симоненківські читання відкрив член клубу за інтересами «Джерело» Віталій Чепіжний словами: «Остання Симоненкова дорога не зупинилася біля його могили у Черкасах, лишилася іще одна дорога, яка ніколи не зупиниться. Це дорога у людське безсмертя, де буде звучати заповіт В. Симоненка: **«Можна все на світі вибрати, сину,**

Вибрати не можна тільки Батьківщину»

В бібліотеках Чорнухинської ЦБС 80-річчю від дня народження В. Симоненка та 85-річчю від дня народження В. Мирного були присвячені загальносистемні масові заходи, відповідно літературний вечір «Щось у мене було і від діда Тараса і від прадіда Сковороди» та літературно-музичний вечір «Мій час прийшов не брати, а давати».

Відзначаючи 390-річчя від дня народження нашої славетної землячки, народної поетеси і піснярки Марусі Чурай, у бібліотеках Гадяцької ЦБС були організовані виставки-вшанування «Маруся Чурай – це голос України, її душа», «Берегиня української пісні», «Маруся Чурай – жива легенда Полтавщини».

До 80-річчя Б. Олійника Новосанжарською ЦРБ проведений районний літературно-музичний вечір «Ще більше, ніж узяв, зумій віддати...» за участю народного депутата України Андрія Реки. Він безпосередньо зателефонував видатному землякові, привітав його з ювілеєм і запропонував всім присутнім у залі оплесками приєднатися до поздоровлень ювіляру. Борис Ілліч щиро подякував земляків за привітання. Вечір супроводжувала слайд-презентація, яку підготували працівники ЦРБ, де були використані матеріали з особистих архівів однокласниці Б. Олійника.

В бібліотечних закладах широко відзначалися ювілейні дати Уласа Самчука, О. Ковіньки, М. Рильського, В. Винниченка, М. Кропивницького.

Справжнім промоутером сучасного українського художнього слова стала бібліотека-філіал №4 Полтавської міської ЦБС. В 2015 році в книгозбірні

гостювали і розповідали користувачам про свої твори Василь Шкляр, Леся Воронина, Ірен Роздобудько, Ігор Жук, Міла та Галина Іванцови, Сергій Бут, Макс Кідрук та інші.

Зараз дуже актуальним завданням залишається залучення молоді до читання, а тому тогорічна Всеукраїнська акція **«Українська молодь читає»** була актуальною і дала певний поштовх бібліотекам до активізації роботи по популяризації бібліотечних закладів. Так, впродовж цієї акції бібліотеки сімейного читання та юнацькі підрозділи бібліотек Кременчуцької міської ЦБС серед своїх читачів провели анкетування **«Книга у спадок (батьки-дітям)»**, бліц-опитування **«Book-симпатія»**, **«Від серця до серця: однолітки радять»**, **«Гаряча десятка: 10 найкращих художніх творів»**, підготували виставку-пропозицію **«Бібліодрайв – для молодих, активних, модних»**, буктрейлер **«Наша країна – серце Європи»**, творчі читання **«Місто звучить римою»**, літературний подіум спільно з професійним ліцеєм ім. А. С. Макаренка.

Семенівською ЦРБ в рамках акції були проведені історичний часопис **«Доторкнися серцем до подвигу»**, піар-акція **«Бібліотека поруч»**, поетичний марафон **«На струнах Кобзареві долі»**.

Бібліотека-філіал №4 Полтавської міської ЦБС до популяризації читання залучила волонтерів-порадників, які добре знають художню літературу. Їх рекомендації допомагають присутнім на масових заходах зорієнтуватися в новинках літератури, а проведені ними експрес-опитування визначили найкращу книгу року сучасних українських письменників.

Виконуючи соціальну місію, бібліотеки області приділяли особливу увагу користувачам з особливими потребами, дітям-сиротам та дітям з неблагополучних сімей. Їм пропонуються бібліотечні послуги, вони запрошуються на бібліотечні заходи.

Працівники Карлівської ЦРБ ім. А. Михайленка стали ініціаторами проведення флешмобу **«Читали. Читаємо. Читатимемо»**. Учасники заходу, учні Карлівської школи №1 пройшли вулицями міста, зупиняючись на розмову з перехожими, говорили про свою любов до книги, сучасну українську літературу. В такий спосіб старшокласники хотіли звернути увагу громадськості міста до проблем читання, популяризували книги сучасної української літератури. Перехожі не залишилися байдужими: охоче контактували з молоддю, розповідали про свої смаки в читанні, вступали в дискусії, давали поради. Співзвучний флешмоб пройшов у Варварівській СБФ цієї ж ЦБС, а у Федорівській СБФ юнацтво організувало бібліотечний привал під назвою **«Молодь обирає книгу»**.

Заходи по залученню молоді до читання, реклами бібліотечних послуг також були проведені до Всеукраїнського дня бібліотек. Так, Решетилівською ЦРБ з молоддю був проведений флешмоб на тему **«Єдина Україна – читаюча»**

країна» та піар-акція «Стань користувачем бібліотеки сьогодні». Остання проходила на майданчику в центрі селища. Жителі райцентру, а це була, в основному, молодь мали змогу записатись в бібліотеку, взяти книги з виставки-реклами українських книг «Читай наше – шануй рідне», переглянути періодичні видання. Під час цього заходу був проведений хіт-парад читацьких думок «Для чого потрібна бібліотека», який виявив думки присутніх про значення бібліотеки в житті громади.

До цього дня працівниками абонементу Кременчуцької ЦМБ на вулиці біля стіни бібліотеки оформили яскраву виставку «Сучасна українська книга в нашій бібліотеці», яку доповнювали портрети сучасних українських письменників, вишиті на полотні червоні маки, а в приміщенні бібліотеки було відкрито виставку «Книги мого життя», на якій у обрамленні висловів відомих людей про читання були розміщені книги, які були прочитані у дитинстві, стали для багатьох відкриттям, залишили помітний слід в душі. Для старшокласників бібліотекою-філіалом №4 цієї ж ЦБС був проведений незвичайний захід – книжковий фуршет «Під шелест сторінок улюблених книг». Юнаки і дівчата спочатку відповідали на питання літературної вікторини, познайомилися з «Меню для книгоїжок». «Страви» пропонувалися різноманітні: міфічне канапе, пізнавальний гарнір, історичний борщ, пригодницький салат, детективний вінегрет, романтичний десерт та поетична кава. На десерт було переглянуто відео, створене бібліотекою «Читай сучасне українською».

А бібліотеки Кременчуцької районної ЦБС, відзначаючи Всеукраїнський день бібліотек, провели для своїх користувачів загальносистемний масовий захід – бібліолекторій «Книго, ти в кадрі», піар-акцію «Завітай до бібліотеки», слайд-показ «Книга від рукопису до електронного видання», святковий калейдоскоп «Приходьте, друзі, на гостини», посвяту в читачі.

Семенівською ЦРБ вже традиційно до цієї дати проводиться свято книги «Книга для людини – як сонце у житті». Розпочали цей день фахівці бібліотеки з вуличної акції «Літературні лавочки», на абонементі були організовані виставка забутої книги «Ці книги заслуговують на вашу увагу», виставка-панорама «Зазирнемо до бабусиної скриньки», виставки «Святкує книга ювілей», «Книзі друге життя». Сільські книгозбірні провели дні відкритих дверей «Бібліотека – храм мудрості і знань», «Книга для людини – як сонце у житті», «Дім, який дарує знання», «Дивовижний світ бібліотеки».

Всеукраїнському дню бібліотек був присвячений обласний конкурс професійної майстерності серед бібліотекарів ЦБС **«Кращий бібліотекар області»**, який проводиться щороку з ініціативи обласної бібліотеки для юнацтва ім. Олеса Гончара. Конкурс має на меті підвищення професійної майстерності та соціальної значущості професії бібліотекаря в суспільстві,

стимулювання творчої ініціативи бібліотечних працівників, зростання теоретичного рівня та професійної майстерності бібліотекарів.

Конкурс проводився в II етапи: районний та обласний. В II етапі конкурсу 2015 року учасники на прикладах власного досвіду презентували своє бачення роботи бібліотеки, продемонстрували знання загальних питань бібліотечно-бібліографічної роботи, основ маркетингу в бібліотеці, сучасного літературного процесу, вміння застосовувати ці знання на практиці. За підсумками всіх завдань переможцями стали:

I місце

Паттієва Тамара Іванівна

(завідуюча відділом обслуговування Новосанжарської ЦРБ)

II місце

Ігольніцина Людмила Абросимівна

(провідний бібліотекар юнацького абонементу Миргородської ЦРБ)

Рагуліна Олена Олегівна

(бібліотекар I категорії Решетилівської ЦРБ)

III місце

Глазко Світлана Леонідівна

(бібліотекар юнацького абонементу Карлівської ЦРБ)

Хворост Ірина Олександрівна

(бібліотекар Машівської ЦРБ)

Переможці були нагороджені дипломами Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації відповідно I, II, III ступенів та призами. Всі учасники були відзначені подяками обласної бібліотеки для юнацтва ім. О. Гончара.

Бібліотеки області ведуть широку популяризацію новинок літератури не лише традиційними книжковими виставками типу «Знайомтесь, нові видання», а й віртуальними виставками. Більшість бібліотек активно використовують місцеві ЗМІ для популяризації своїх послуг, створення позитивного іміджу. Активно в цьому напрямку працюють бібліотеки Пирятинської, Миргородської, Чорнухинської, Кременчуцької міської та ряду інших ЦБС.

Як виявили проведені опитування серед молодих читачів 70% з них читають, використовуючи електронні пристрої: комп'ютери, телефони, планшети та інші гаджети. Але читання з використанням Інтернету в сільській місцевості можуть запропонувати лише 76 бібліотек з 672.

Бібліотеки продовжують займатися **проектною діяльністю**. Так, Великосорочинська СБФ Миргородської ЦБС отримала перемогу у проекті УБА за фінансової підтримки фонду Монсанто «Бібліотека - громада: відкритий простір». Завдяки цьому установа отримала офісну техніку, комп'ютерне обладнання та безкоштовний доступ до Інтернету користувачам бібліотеки. Це покращило якість обслуговування та з'явилась можливість надавати нові послуги. В цьому ж проекті стала переможцем Степанівська сільська бібліотека Семенівської ЦБС. В рамках дії проекту бібліотека отримала комп'ютер, ноутбук та офісну техніку. Бібліотека-філіал №4 Полтавської міської ЦБС працювала за проектом «Полтавські зустрічі: популяризуємо українську книгу», завдяки якому бібліотека здобула 2-ге місце у конкурсі Української бібліотечної асоціації «Бібліотека року 2015».

9 жовтня 2015 року в центрі Полтави відбулося відкриття першої **«Мобільної бібліотеки»** за проектом одного з операторів стільникового зв'язку «МТС України», у якому, як і в реалізації проекту, взяли активну участь працівники Полтавської міської ЦБС. Завдяки цій бібліотеці полтавці і гості міста мали змогу до кінця 2015 року вільно і безкоштовно завантажити електронні книги популярних українських та зарубіжних авторів у свій смартфон чи планшет через публічну мережу Wi-Fi та спеціальні QR-коди на корінцях книг. Консультантами в цій справі були працівники бібліотек міської ЦБС.

ЦРБ та ЦМБ відіграють важливу роль в області як **методичні центри**. Вони вивчають та впроваджують у практику передовий бібліотечний досвід, здійснюють аналітичну, організаційну, консультативну роботу, забезпечують підвищення кваліфікації бібліотекарів ЦБС. В минулому році ЦРБ як методичні центри продовжували пошук нових ефективних форм підвищення кваліфікації бібліотекарів. Так Лубенською ЦРБ, як методичним центром, були проведені наступні семінарські заняття:

- «Адвокаційна діяльність бібліотеки»;
- «Медіаосвіта та медіаграмотність у бібліотеці»;
- «Ефективні зв'язки з засобами масової інформації»

Актуальним було заняття школи бібліотечної майстерності «Нові форми масової роботи з молодими користувачами».

Для бібліотекарів Семенівської ЦБС були проведені семінарське заняття «Бібліотека. Молодь. Патріотизм» та семінар-тренінг «Діяльність бібліотек району по підвищенню інформаційної культури молоді». Пирятинська ЦРБ для бібліотекарів району провела семінар-практикум для колег сільських книгозбірень «Робота бібліотек Пирятинської ЦБС по патріотичному вихованню користувачів». Питання реклами бібліотеки, її необхідність та можливості, роль сучасного бібліотекаря в традиційній та інноваційній діяльності, удосконалення бібліотечно-інформаційного сервісу розглядалися на семінарі-тренінгу «Інноваційний пошук – основа розвитку бібліотек», який був організований та проведений Новосанжарською ЦРБ.

Серед форм методичного впливу ЦРБ і ЦМБ домінують також виїзди з метою аналізування та надання допомоги, розгляд питань по роботі з юнацтвом на радах при директорі, підготовка методичних матеріалів, розробка загальносистемних масових заходів тощо.

В 2015р. в області розпочалася реформа місцевого самоврядування. На 01.01.2016 р. створено 12 об'єднаних територіальних громад. Цей фактор матиме значний вплив на розвиток бібліотечних закладів області.

Не зважаючи, в цілому, на позитивну роботу бібліотек з року в рік зменшується кількість користувачів бібліотечних закладів. В 2015 році зменшення відбулося в бібліотеках Великобагачанської ЦБС (-200), Гребінківської ЦБС (-500), Новосанжарської ЦБС (-600), Решетилівської ЦБС (-300), Кременчуцької міської ЦБС (-1,3 тис). І лише завдяки збільшенню кількості цієї групи користувачів у бібліотечних закладах Полтавської міської (+1600), Глобинської (+200), Оржицької (+200), Полтавської (+1500) районних ЦБС зменшення користувачів в області становило 500 читачів.

Зменшення кількості користувачів можна пояснити такими факторами:

1. В бібліотеках **майже не відбувається оновлення книжкових фондів.** Так, в 2015р. на придбання літератури для бібліотечних закладів з бюджету було виділено 478 тис.038 грн. Найбільшу суму отримали бібліотеки Полтавської районної ЦБС – 80 тис. грн., Полтавської міської ЦБС – 75 тис. грн., Лубенської ЦБС – 50 тис. +60,4 тис. грн. виділили сільські ради., Кременчуцької міської ЦБС для дорослих - 59.9 тис. грн. Не отримали коштів з бюджету та інших джерел фінансування бібліотеки Великобагачанської, Карлівської, Кобеляцької, Козельщинської, Машівської, Решетилівської, Чорнухинської, Шишацької ЦБС та Комсомольської міської ЦБС, а 59

сільських бібліотек залишилися на цей рік взагалі без підписки періодичних видань. З них найбільше в Оржицькому районі - 23 бібліотеки, в Хорольському - 18, в Семенівському – 13.

2. В більшості сільських бібліотек **відсутні комфортні умови для роботи**. В першу чергу це стосується опалювання в зимовий період. З 788 бібліотек-філій не опалюється 373, а 26 навіть не освітлюється;

3. Важливим фактором, який також впливає на зменшення кількості користувачів в бібліотеках є те, що працівники бібліотечних закладів з року в рік продовжують **працювати в режимі неповного робочого дня**. З 709 бібліотекарів сільських книгозбірень 97 працюють на 0,75 ставки, 324 – на 0,5 ставки, 130 – на 0,25 ставки, а в Котелевській ЦБС - 8 сільських книгозбірень вже десятиліттями працюють на 0,15 ставки.

4. Бібліотеки слабо забезпечені комп'ютерною і розмножувальною технікою, а якщо вона є, то застаріла.

5. Потребує модернізації система опалення і встановлення лічильників тепла в бібліотеках міських ЦБС.

6. Доступ до Інтернету в сільській місцевості мають лише 76 бібліотек з 672.

7. Програмне забезпечення мають лише 6 бібліотек.

Ці проблеми можна вирішити лише при координації зусиль з боку органів державної і місцевої влади, громадськості.

Кількість користувачів юнацького віку в області по районах (в тис.)

№	Назва районів	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. (заЄРК)
1	В-Багачанський	2,6	2,6	2,4	2,1	1,9	0,6
2	Гадяцький	4,6	4,7	4,1	4,5	4,5	3,8
3	Глобинський	3,5	3,1	2,7	2,7	2,9	2,9
4	Гребінківський	1,6	1,7	2,1	2,1	1,6	1,6
5	Диканський	1,1	1,9	1,8	1,7	1,7	1,2
6	Зіньківський	3,8	3,6	3,6	3,4	3,3	3,0
7	Карлівський	1,8	1,6	2,1	2,1	1,9	1,7
8	Кобеляцький	3,7	1,4	1,4	3,3	3,3	3,3
9	Козельщинський	1,3	1,0	1,2	1,2	1,2	1,2
10	Котелевський	1,4	1,3	1,2	1,0	1,1	1,1
11	Кременчуцький	1,6	1,5	1,4	1,4	1,1	1,1
12	Лохвицький	5,2	4,9	5,1	5,3	5,3	5,0
13	Лубенський	4,4	4,0	3,8	2,7	2,8	2,8
14	Машівський	1,6	1,5	1,5	1,8	1,8	1,3
15	Миргородський	2,5	1,6	3,6	2,6	2,6	2,2
16	Новосанжарський	2,8	2,7	2,7	2,8	2,2	2,1
17	Оржицький	1,5	1,5	1,4	1,4	1,6	1,6
18	Пирятинський	2,3	2,4	2,7	2,4	2,3	1,9
19	Полтавський	3,6	3,2	3,2	2,9	4,4	4,2
20	Решетилівський	2,8	2,5	2,6	2,6	2,3	2,1
21	Семенівський	2,5	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0
22	Хорольський	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,8
23	Чорнухинський	0,9	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0
24	Чутівський	1,6	1,6	1,9	1,6	1,6	1,5
25	Шишацький	1,3	1,2	1,1	1,2	0,9	0,8
26	м. Полтава	17,1	11,8	14,7	11,5	13,1	6,0
27	м. Кременчук	19,9	20,0	20,2	21,0	19,7	18,9
28	м. Комсомольськ	1,6	1,7	1,8	1,9	1,6	1,6
29	м. Лубни	1,0	0,7	2,3	1,0	1,0	0,9
30	м. Миргород	0,9	0,8	1,8	0,4	0,5	0,4
	Всього по ЦБС області	102,5	92,0	99,6	93,7	93,2	79,6

**Мережа юнацьких структурних підрозділів у Полтавській області
в 2015 році.**

№ п/п	Назва районів	Юнацькі структурні підрозділи			
		Відділи	Абонемент	Кафедри	Групи
1	2	3	4	5	6
1	В-Багачанський			1	25
2	Гадяцький			1	37
3	Глобинський			2	15
4	Гребінківський			1	23
5	Диканьський				17
6	Зіньківський		1		38
7	Карлівський		1		16
8	Кобеляцький			1	39
9	Козельщинський				22
10	Котелевський				18
11	Кременчуцький			1	29
12	Лохвицький			1	35
13	Лубенський				40
14	Машівський				21
15	Миргородський		1		27
16	Новосанжарський				30
17	Оржицький				25
18	Пирятинський				28
19	Полтавський				40
20	Решетилівський			1	24
21	Семенівський				37
22	Хорольський		1		33
23	Чорнухинський				19
24	Чутівський				17
25	Шишацький				15
26	м. Полтава			7	5
27	м. Кременчук	1	4		7
28	м. Комсомольськ		1		2
29	м. Лубни				1
30	м. Миргород				3
	Всього:	1	9	16	688

Для заміток

Огляд діяльності публічних бібліотек області по бібліотечно-інформаційному обслуговуванню юнацтва в 2015 році

Автор-укладач

В. В. Потуремець

Редактор

С. В. Сичова

Комп'ютерна верстка

Д. С. Ведь

Відповідальна за випуск

С. В. Сичова

Підписано до друку 17.06.2016. 12 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м. Полтава. вул. Енгельса, 25а

<http://libgonchar.org> E-mail: pobugonchara@ukr.net

**ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТІ
ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ОБЛАСТІ
ПО БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ОБСЛУГОВУВАННЮ ЮНАЦТВА
В 2015 РОЦІ**

